

Johann Wolf

**Programma Quo omnes omnium ordinum cives in academia Rostochiensi
invitantur, ad audiendam Orationem De Christo in horto agonizante, in urbe
patiente, in monte moriente**

Rostochi[ij]: Pedanus, 1623

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn733980376>

Druck Freier Zugang

PROGRAMMA

36?

1523

Quo omnes omnium ordinum
cives in academia Rostochiensis
invitantur,

ad audiendam

ORATIONEM

DE

CHRISTO

*in horto agonizante,
in urbe patiente,
in monte moriente:*

quam in magno auditorio recitabitur
crastino die, hora prima,

IOHANNES VVOLPHIUS,
LUBECENSIS.

*Invitationes
ad orationem*

ROSTOCHI

Excudebat Joachimus Pedanus, academiae typog.

c^o l^o CXXIII.

*aus, P. De finibus studiorum: Sapiencia et
Eloquentia, harumque medicis*

1623

DECANUS
COLLEGII THEOLOGICI IN
academia Rostochiensis,

PAULUS
TARNOWIUS,
D. & S.S. theologiæ Pro-
fessor.

Qui in stadio currunt, si metam
præfixam feliciter, & brabeunt
propositum certò consequi vo-
lunt, non in incertum, sed viâ,
quæ compendiosissimè ducat,
quò volunt, contendere oportet:
qui in studijs rectè progredi,
& ad finem optatum pervenire volunt;
(velle autem omnes, qui, quod audiunt,
id esse student, extra omnem dubitationem
positum autumnamus) ijs non minus
providendum est, ut legitimum finem
sibi proponant, & media ad hunc
necessaria æquè prudenter ac
constanter usurpent. Fines porro stu-
diorum

diorum nostrorū proximi duo usitatè constituantur:
ἡ δὲ τὰ διὰ τὴν ἐπισημοσύνην κτλ., ut apud Thucydi-
dem Pericles ait, sive sapientia & eloquentia.
Sapientia nomine comprehendimus, quicquid in
theologia, jurisprudentia, medicina, & Philoso-
phia vera, necessaria & utilis doctrinae continetur:
eloquentia verò voce designamus facultatem aptè
& convenienter de his ipsis, quae norimus, cum
alijs communicandi, ad Dei gloriam, & hominum
salutem atq; commodum. Media ad haec tanta
bona certò consequenda si omnes, qui in studiorum
cursu versantur, tam prudenter dispicerent, tam
constanter semel arrepta tenerent, quàm vulgò no-
ta sunt, minus ecclesia, respublica, & schola labo-
rarent. quis enim ignorat, ad quemcunq; habitum
(inter habitus autem animi sunt sapientia & elo-
quentia) acquirendum necessaria esse tria: natu-
ram, artem, & exercitationem. Natura bonis
etsi non aequè omnes instructi simus, sed pro benepla-
cito summi omnium arbitri & dispensatoris plus
minusve acceperimus: tamen neminem, qui recto
suo aliorumve intelligentium iudicio ad Musarum
castra sectanda se contulit, adeò nudum ab illis &
inanem reperiri statuimus, qui, si rectè annitatur,
non possit in secundis consistere, cum primas eidem
attingere haud liceat. Artis nomine comprehen-
dimus

dicimus tum omnes doctrinas & disciplinas, siue an-
tillantes & subservientes, siue dominas, quæ vulgò
facultates appellantur, tum earum doctores peritos
& fideles: quibus ita operam dare convenit, ut &
publicè auscultando, & privatim legendo, repeten-
do, examinandoq; quisq; seipsum & alios vincere
contendat. Exercitatio deniq; licet sit varia, ejus
tamen præcipua duo genera inprimis commendantur,
disputatio & declamatio: sub quibus stili, me-
moriam, pronuntiationis, & eorum, quæ his affinia sunt,
res præcipuè continentur. Hæc media & instru-
menta ad opes & divitias veræ sapientiæ & elo-
quentiæ comparandas omnia & singula esse condu-
cibilia nemo intelligens negaverit: præ ceteris verò
sui cultum assiduum ubertate fructus compensat sti-
lus. hic enim est, teste M. Tullio Cicerone, lib. 1. de
oratore, optimus & præstantissimus dicendi effector
ac magister. Stili autem varia sunt genera: sed duo
eorum summa, à forma & differentia descriptionis
siue compositionis desumpta, quorum alterum est
soluta, alterum ligata orationis. In utroq; longè plus,
quàm hodiè fit, operæ ponebant, alijsq; ut ponerent,
auctores erant, qui superiori seculo repurganda do-
ctrinæ cœlesti, sapientiæ humanæ à barbarie vindicanda,
& utriusq; ad miniculis linguarum & ar-
tium studijs postluminio restituendis incumbebant:

ex

ex quibus, quem perpetuum merentur, honoris causa
nomino, Dn. Philippum, Camerarium, & qui his
etate paulò major fuit, Erasmus Roterodamum.
Eorum monita de hisce exercitijs legendi optimos u-
triusq; linguae auctores, & cura studioq; assiduo ad
eorum imitationem sapienter & eleganter dicendi
& scribendi, contra novos quosdam δοκησιόφους λι-
γυροτάς, qui, relicta veterum laboriosa, sed fructuo-
sa, discendi ratione, nova, eaq; facilima, hujus cur-
sus compendia, quae tandem exitiosa, promittunt,
cum subinde juvenuti studiosae inculcari summo pe-
re sit necessarium, ex ejus, quem ultimo loco citra
praedictum collocavimus, compendio perveniendi
ad veram theologiam, quae huc faciant, repetere
opera praeium fore duximus. De utilitate ex le-
ctione bonorum autorum theologo futuro, necessaria
& vitandis non necessarijs questionibus, agens, C. r.
b. ita scribit: Quod si quis clamabit, abs-
que exacta horum (controversias sui seculi in-
telligit subtilissimas & intricatissimas) cogni-
tione non esse theologum, equidem
consolabor me ipsum tot insignium viro-
rum exemplis, Chrysostomi, Cypriani,
Hieronimi, Ambrosij, Augustini, Cle-
mentis: cum quibus rhetorculus esse ma-
lim

lim, quàm cum quibusdam, qui sibi plus
quam homines videntur, theologus.
*Idem de eodem hoc argumento, quod concernit fru-
ctum ex bonorum auctorum lectione & sedula ca-
rundem imitatione sperandum, tractans, paulo an-
tè, B. 7. b. scribit, quod non minus hodie, atq; tum,
videbitur ^{me dicitur}, cum longè sit verissimum, in
hunc modum: Neq; verò me clam est, quan-
to supercilio quidam cōtemnant poëticen,
ceu rem plusquam puerilem, quanta rhe-
toricen, quanta bonas, ut vocant, & sunt,
litteras omnes. Attamen hæ quamlibet i-
stis fastiditæ literæ, insignes illos dedere
theologos, quos nunc proclivius est negli-
gere, quàm vel intelligere, vel imitari. cu-
jus rei si quis sibi fidem fieri postulat, dispi-
ciat, quàm multis hoc, quicquid est poëti-
cæ seu grammaticæ, ut ajunt, facultatis, æ-
mulari conatis non successerit. Anomi-
nibus tempero, ne quem offendam, etiam-
si semet cotidie libris editis produnt. hi si
politiores literas damnant, cur tam anxie
affectant politiem orationis? sin probatur,
cur ab his deterrent felicius amplexuros?*

De

De exercitijs verò declamandi, concionatoris munus aliquando in ecclesia rectè, & cum fructu auditorum, obire volenti utilissimis, C. 2. a. ita monet: Qui se rei bellicæ parant, ijs potissimum exercentur, quæ ad victoriam certissimè conducunt. Aliptæ futurum athletam, jam tum à puero delectum fingunt ac formant in futura certamina, & ad scopum suum omnia destinant. At præcipuus theologorum scopus est, sapienter enarrare divinas literas: de fide, non de frivolis quæstionibus rationem reddere: de pietate graviter atq; efficaciter disserere: lacrymas excutere, ad cœlestia inflammare animos. Ad hæc jam inde à studiorum initio præludat futurus theologus potius, quàm in alienis literis consuecat. *Plura hujus generis ex eodem & ex alijs superioris, ejusq; felicioris, seculi virorum doctissimorum scriptis in hanc sententiam adducere possem: sed quia mihi non propositum est istud argumentum de legitima discendi ratione, & varijs ab ea aberrationibus in presentia tractare, illa omitto, & quod caput hujus scriptiois esse ex dictis non obscure constat, eorum conatus, qui scribendi dicendiq; exercitia in scholis*
amant

amant & colunt, commendandos, omniq; favore
& studio provehendos judico. ex horum nume-
ro se esse iam dudum, Specimine publico orationis
in barbariem linguarum edito, ostendit ingeniosus
& eruditus juvenis, dn. JOHANNES WOL-
PHIUS LUBECENSIS: & nunc iterum cathedra
publice usum, ad recitandam aliam, nostra erga Sal-
vatorem, hoc tempore precipue contestandae pietati
& amori optime convenientem orationem, de
CHRISTO in horto agonizante, in urbe patiente,
in monte moriente, sibi indulgeri petijt. de quo
ipsius proposito cum per me significationem publice
edi postularit, eadem opera Magnificum Dn. Re-
ctorem, Reverendos, CL. Consultiss. Excellentiss.
& doctissimos professores, dominos collegas hono-
randos, totumq; coetum in hac academia literarium,
amanter & officiose invito, rogoq; ut hoc officium
sibi decorum, nobisq; gratum cras hora prima in-
audienda declamatione non gravatim praestent:
quo non tantum hunc juvenem in suorum studio-
rum parte haud postrema constanter persequenda
confirmabunt, sed alios ad ejusdem emulationem
suo favore & comprobatione excitabunt. P. P. sub
sigillo facultatis theologiae. Rostochij cl^o Id^o cXXIII.
proprie die paschatos.

52 (9) 26

ex quibus, quem perpetuum merenti
nomino, Dn. Philippum, Camerar
tate paulò major fuit, Erasmus
Eorum monita de hisce exercitijs le
triusq; linguae auctores, & cura stu
eorum imitationem sapienter & e
& scribendi, contra novos quosda
quosdam, qui, relicta veterum laborio
sa, discendi ratione, nova, eaq; faci
sus compendia, qua tandem exitio
cum subinde iuventuti studiosa inca
re sit necessarium, ex ejus, quem ult
præjudicium collocavimus, compen
ad veram theologiam, qua huc fac
opera pratum fore duximus. Di
ctione bonorum autorum theologo fa
& vitandis non necessarijs quæstion
b, ita scribit: Quod si quis cl
que exacta horum (controversa
telligit subtilissimas & intricatis
tione non esse theologum
consolabor meipsum tot inf
rum exemplis, Chrysoptom
Hieronymi, Ambrosij, Aug
mentis: cum quibus rhetore

A 3

caussa
ui his
num.
nos u
no ad
cendi
de la
ctuo
s cur
tunt,
rope
ra
iendi
ere
ex le
saria
, C. I.
abf
li in
gni
dem
viro
ani,
Cle
ma
lim